

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
: kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
: tések és hirdetési díjak küldendők. ::

A háború.

Holló szárnyakkal lebeg felettünk a zordon enyészet s pusztító erejét ránk viharozni készül. Mint az ézengés hangja zúg végig az országon a viharban a királyi szó és minden magyar férfit harcra hív. A békekesség napjai elmúltak, az okos közbevetésnek, tanácsnak, intésnek szava elhallgatott s helyettük most már az ágyúk rémes toroka szól.

A pusztulásnak, az öldöklésnek rémei elszabadultak, a világot elborító gyűlölet ellen a magyarság önvédelmi harca megkezdődött.

Vér festi pirosra Belgrád utcáit, Szerbia határait s ahol egykor Hunyadi a művelt Nyugatot védte, ismét mi állunk síkra a műveletlen vad Kelet és a zord Éjszak ellenében.

Ezt a harcot megvívni egyenesen kötelességünk.

Kötelesség, igen, sőt még ennél is több: elkerülhetetlen szükség. Legsürgősebb önvédelem; alapjában mégis megrendítő valóság.

A huszadik században, akkor, amikor a népek a műveltségben versenyeznek s a tanulás által pallérozott tehetség, a belátó értelem által vezetett erély a legnagyobb ragályon is győzedelmeskedik; a nyers erőhöz, a kard döntéséhez folyamodni barbárság.

Keresztyén népeknek, a szeretetet s önfeláldozást hirdető Úr Krisztus követőinek egymást öldökölni a legszomorúbb látomány.

S mégis a jelen helyzetben nincs számunkra más kiút, mert nem használtuk azt a híres belátó értelmet, sem a magyarság okos megerősítésére, sem az ellenség idejében való megfélemezésére. Engedtük elfolyni a velünk barátságos népek erejét és engedtük megnövelni a minket gyűlölő idegen szlávság taraját. Régen gyűjtogatnak, öldökölnek, rabolnak szomszédságunkban s mi tétlenül szemléltük a pusztulást. Régen éget már minket is a gyűlölet lobogó

lángja, régen fenyeget már minket is a kivont tör s leselkednek nagyjainkra a felbérelt gyilkosok s elcsattan a végzetes lövés a trón várományosa, a leendő királyunk ellen.

Rettentő kettős csattanás, melynek ütése mindnyájunk szívébe belevágódott s melynek fájdalma, mindnyájunk keblén át nyilalt.

Rettentő csattanás, de legalább felébresztett. Irtózatossá vált a fájdalom, de legalább cselekvésre, nagy elhatározásra serkentett.

Ezt az elhatározást jelenti be a koronás király, midőn tudatja népével, hogy a háborút megüzente. Ez elhatározás előtt kötelességszerűleg meg kell hajlani minden magyar embernek. Félre kell tenni kifogásait a vallásnak, az egyháznak is s amitől máskor eltiltott volna, halálmegvető biztonságra kell lelkesíteni mindenkit; véres harcra, kegyetlen leszámolásra, szent háborúra, amelyet dicsőséggel megvívni honfíúi kötelességünk, de amit megelőzni, okosan feleslegessé tenni, műveltségünk, ember-voltunk, keresztyénységünk iránti legszentebb kötelességünk lett volna.

Keresztyénységünk! Ime itt boszúlja meg magát az a mulasztás, amit ennek a keresztyénységnek megvalósítása tekintetében elkövettünk. Mi sem jutottunk messze a Krisztus követésében. Kelet pedig megmaradt keresztyén név alatt is pogánynak és barbárnak. Keresztyén népek segédkezése mellett indultak öldöklésre két év előtt ezek a nemzetek. Nagy tanúság ez nekünk a jövőre nézve, és erős parancs most a jelen helyzetre is.

Parancs arra, hogy mint a politikai pártok, a hazai keresztyén felekezetek is egymással békét kössenek, egymást testvéreknek ismerjék és egymás ellen hódító vállalatokat ne indítsanak. Átkozott, aki most a nagy megpróbáltatás idején prozelitákat keres és lélekhalással mesterkedik. Mindenkinek, aki ember, itt most menteni, erősíteni s a szeretet, a vigasztalás, a

bátorítás, a megerősítés munkáját kell végeznie. S azután is szent esküt esküdni, hogy a Megváltó és a szeretet törvényéhez hű leend.

Magyar református egyház lelkészei, tanítói, hívei ti mindezekben előljáratok. Gondoskodjatok a világi hatósággal kezett fogva az ittmaradtak biztonságáról. Gondoskodjatok a hareba elment vitézek családjairól, a szegényekről s mindazokról, akiket az Úr a ti gondjaitokba ajánlott. Kettőzött buzgalommal imádkoztatok, prédikáljatok, vigasztaljatok, s még ez sem elég, hanem cselekedjete is. A mindenható szent Isten ereje, segedelme és kegyelme legyen veletek s e magyar nemzetet. Annak népén és királyán, annak fiain és leányain; mindnyájunkon.

dr. Ferenczy Gyula.

Jelentés

az országos református lelkészi kongresszussal egyidejűleg, 1913 október 1—2-án Budapesten lefolyt belmissziói kurzusról, a debreceni egyházmegye lelkészi értekezletére, F. Varga Lajos nagyrábai lelkész, egyházmegyei kiküldött részéről.

(Folytatás és vége.)

Forgács Gyula előadásának tárgya „a konfirmáció és konfirmált ifjak egylete” volt és maga az előadás, bár Forgács nem valami temperamentumos előadó, mindvégig lebilincselő, kedves, derűs, szívvel és lélekkel teljes. Már maga az, hogy Bárány Györgynek egy 1763 körül íródott konfirmációi útmutatója s katekizmus mellett tárta elénk előadni valóit, amolyan bájos varázst köleszöngött szavainak. Engem legalább annak a hallása, mily biblikus pedagógiai érzékkel növelték, oktatták már eleink konfirmandus ifjainkat, lelkem mélyéig megrázták. A szellemi összeköttetés varázslatos láncza fűződött közém s amaz elődünk között, kinek útmutatása annyira beválílik maiglan is, hogy mintha csak a saját methodusomat egyenesen tőle profitiroztam volna.

Amit aztán Forgács ahoz a régi útmutatóhoz a maga praxisából finom elmeéllal fűzött — jól lehet előttem nem volt teljesen új, mert akárcsak a magam praxisából, én hoztam volna elő — ifjabb lelkészi generációnkra a legüdvösebben, a legpompásabban hathatott, különösen azért, mert az igazi lelképásztor szíve-lelke csengett-bongott benne.

Nem is próbálom meg száraz rövideggel kivonatolni Forgács előadását; hanem kinek-kinek figyelmébe ajánlom a meleg áttanulmányozását, ha közrebocsáttatik. Egyet megemlítek. Volt nekünk egy kedves, jó tanítónk szülő falumban. Az nem volt korpótlékos tanító, de azért igazi tanító volt. Ő el nem mulasztott volna egyetlen alkalmat, hogy istentisztelet után ki ne kérdezze a nagyobbakat a templomi tanítástól. Mi volt a textus? Miről beszélt a lelkész? Hogy kell az Isten igéjét venni? Mint kell aszerint élni? Mit énekeltünk? Találó volt-e az ének a textushoz? a prédikáció tartalmához stb? No énekeljük el újra... És elénekeltük, imádkoztunk, jó tanítónk (a neve is *Jóó Károly* volt, áldja meg az Isten halóporában is!) jó tanítónk eltette öreg bibliáját s úgy mentünk haza a vasárnapi, vagy ünnepi ebédhez.¹ És Forgács erre, mint egy régi, de mind máig helyt álló pompás vallásos nevelési praxisra hangsúlyozottan hívta föl a hallgatóság figyelmét. Bizony, régebben még vérbeli tanítóink is valának, nemcsak vérbeli parókhussaink. O tempora, o mores! És lám a vasárnapi iskola a maga magyar kálvinista mi voltában megvolt ám nálunk is, talán mielőtt valamit hallottak volna elődeink annak külföldön meglételéről...

Bizony estének is beillett már az idő, midőn rákerült a sor Szalay József előadásában a „konfirmált leányok egylete s keresztyén leányegyesületek”-re. Szalay régen vitézkedik e téren. Bevezetésül azt is mondá aztán el: mi módon indította ő meg a belmissziót? hogy alakult meg nálunk a leányegyesület? Hogy lett munkatársává jó hitvese, mikor látta, hogy a tiszteletes úr végtére sem fogja soká birni: vasárnaponként kétszer prédikálni, beteget látogatni, vasárnapi iskolát fenntartani s estére az egyesületi órákat vezetni.

Attól kezdve — bár nem minden nehézség és akadály nélkül — könnyebben ment neki a munka. Hitvese lelke lett az egyesületnek. Az egyesület fejlődésnek indult. Tagjai megtanulják a szeretetből való szolgálást; de az egyház is szeretetből szolgál nekik. Lesz egyesületi hajlék; szabni, varrni tanulnak, miközben a biblia, mint éltető kovász hatja át a szíveket.

Ezek után a budapesti leányegyesület tíz tagjával bibliai órát tartott. Igazi elemében volt. Nem is gondolná, aki ismeri a Szalay testes corpulenciáját, mint tud kedves lenni, mint tud mosolyt keltő szölamokat beleszóni a bibliai lókuszok könnyed fölfejtésébe. S bár ő Vack Zsigmond cservenkai lelkész helyett ugrott be az előadásba, teljes otthoniassággal derítgeti a tíz ifjú nő szívét s vezeti lelkét a lélek

¹ Megjegyzem, hogy ő előtte boldogult apám volt Pankotán a tanító — segédlelkész is egyúttal — és már ő hasonló praxist követett; tehát az ilyenmő vasárnapi iskolája szinte rendszeres volt.

Református zsoltárok és imakönyvek

bárhon hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégibb könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

gyümölcsseinek ismeretére s megkedvelésére. Az ő előadása által keletkezett, kedves, harmonikus érzelmek hullámain ringatózva rebegettük el rövid imánkat s távoztunk október 1-én a kurzus színhelyéről, hogy másnap végig hallgassuk a program hátralevő részét.

Közének, ima után *Juhász László* bibliamagyarázata kötötte le a figyelmet. Márk X. 17–22. v. alapján szólott az evangéliomnak mindenkire s így az ifjakra is üdvözítő erejéről. Az evangy. ember Jézushoz fut, mohón tudakolja: mit cselekedjem, hogy az örökéletet elnyerhessem? S mikor Jézus tudtára adja: mit kell tennie, eladnia minden vagyonát s szétosztani a szegények között, megszorodva méne el, mert sok jószága vala. Szintígy az ifjú ma is. Ha meghallja, hogy káprázatos, hamis kincseiről, gyönyöreiről, élvezetéről le kell mondania az örökélet javaiért, megszorodva távozik, neki ilyen áron nem kell a mennyeknek országa. Az ifjúság enemü dispoziójában bűnös az egész társadalom. Elhanyagolta az ifjúságot, nem igyekezett megéreztetni vele a Jézus fölséges szeretetét. Ma már ennek tudatára ébredtünk; kezdjük korolni az ifjúság lelki üdvét. Bár az ifjúság is megértené az ő boldogítására irányuló önzetlen akciót.

E bibliamagyarázat hangulatkeltő átmenetet képezett a *Megyercesy Béla* előadására, melynek főthémája volt: „Ifjúsági egyesületek különböző típusokban s az egyesületi élet munkáiban bemutatva”. Közbe azonban, minthogy *Megyercesy* roppant széles mezőségen indult útnak s vezetett bennünket, a külföldi ifjúsági egyesületek egyes típusait frappáns vonásokban ismertetve, hogy mind ő lélekzetet vehessen, mind a hallgatóság figyelme fölfrissítessék: *Makay Lajos* tartott előadást „Az ifjúság és az alkohol” cím alatt.

Szól az alkoholizmus veszedelméről s arról, hogy ellene küzdeni papnak, egyháznak erkölcsi kötelessége. Ennek azonban tettekben kell megnyilvánulnia. A bajt ne csak gyógyítsa, hanem óvja meg az ifjúságot a veszedelmektől. Erre törekszik a „Remény szövetség”, az „Ifjak” és „Ifjúleányok szövetsége”. Mindezek „Jobb megóvni, mint gyógyítani” jelszót követve végzik munkájukat. Körvonalozza a célt: az evangéliomnak az életbe átvitele. A célra vezető eszközöket: tudományos felvilágosítás, igazi ker. életre nevelés, jó példaadás.

Az eszközök alkalmazására: alkalmas olvasmányok terjesztésével törekedjünk. Ha érdeklődést keltettünk, alakítsuk meg a Remény szövetséget. Alakulás, új tagok fölvétele ünnepiesen történjék. Fölvételhez szülei beleegyezés kérendő; lehet ez írásban, de jobb, ha lelkész előtt, saját otthonukban előszóval teszik ezt a szülők. Vidám derű hassa át az egyesületet. Ének, imádság, biblia magyarázat legyen az összejöveteleken; aztán elbeszélés, tanítás,

szavalat, talányok megfejtése, egy-egy komoly zenedarab, mind-mind lehetőleg az alkoholizmussal vonatkozásban. Játékdélután, kirándulás s ezeken kedvderítő szórakozások.

Tagok legalább is kéthónapi próbaidőre veendő fel. Az abstinenciára fogadástételt egy évnél hosszabb időre még a felnőttektől sem kell elfogadni. Jó, ha aláírásukat rövid időközökben megújítják a tagok. Intenzív szövetségi munka meghozza az áldásos hatást.

Előadó a maga élményeinek a beszövésével teszi vonzóvá előadását s megtudjuk, hogy a „Remény” című lap szerkesztője dr. Tomka, aki előadót is animálta e téren való működésre s aki a kurzuson való megjelenésével is bizonyítja, hogy az ügy lelkes apostola. Persze azonnal szíves ovációban is részesült a derék ifjúsági barát.

Gyönyörű dolgok ezek nagytiszteletű értekezlet s szinte ki-kitört az ember kebléből a vágyó óhajlás: óh, bár mindezt művelhetném én is! De igazán úgy van, hogy ha csak futólag áttekinti is a belmisszióknak már csupán az eddig vázoltakban feltüntetett mezejét, szíve megdöbben annak láttára: mennyi munka is várakozik reá s mily kevésre képes a legbuzgóbb szándék mellett is! Hát még ha a *Megyercesy* előadását végig hallgattuk, micsoda perspektíva én uram, s minő terepnum!

Megyercesy sorra vette az amerikai, angol és skandináv típusokat. Amerikában teljes szabadság, Angliában már inkább felekezeti jelleg dominál, Skandináviában teljesen egyházi prokitektura alatt fejlődik és él az ifjúsági egyesület. Utóbbi típus nálunk legmegfelelőbb. Tehát: kezdje a lelkész, főmunkatárs legyen a tanító. (Nem kis bökkenő!) A kezdet zajtalan, csöndes legyen. A konfirmált ifjak szeretetteljes megnyerése legyen az első lépés. Helyiség csak végső esetben legyen az iskolai tanterem, mert annak levegője már fullasztó ezekre az ifjakra nézve. Jó, ha tágas udvarral bíró házastelket szerezhettünk, hol bent nagy terem, bibliaolvasásra szánt terem, játszoba, kint kuglizó, kert stb. van. Az unalom végkép elűzendő.

Bibliaolvasás eleinte legfőlebb 20 perc imádkozással, énekléssel együtt. Ez a központ az erősség. Előadások időnként, jegyző, orvos s mások bevonásával. Útleírások, néprajzi könyvek szerzendők be. Ezeket az ifjak nagyon kedvelik. A nemes szórakoztatás egyik főmunkaág; ezzel lehet őket elvenni a káros és kétes szórakoztatóhelyek után vágyódástól. Az ifjaknak aktív része legyen később mindenben.

Ha már neki pezsdült az ifjúsági élet, akkor kell csak presbiterium elé vinni s annak égisze alatt formaliter megalakítani az egyesületet. A tisztviselők azok legyenek, akik kezdettől fogva csatlakoztak a lelkészhez. Tagsági díj alig valami, inkább önkéntes befizetés legyen. Így nevelünk ker. jellemeket, a

IFJ. BARTHA ISTVÁN KÖVEZŐ-MESTER ÉS UT-ÉPÍTÉSI VÁLLALKOZÓ DEBRECEN, KOSSUTH-UTCA 35.

Elvállal kocsiútak, gyalogjárdák, udvarok, kapubejáratok kiburkolását terméskövel, kockakövel vagy téglával, vidéken is. Költségvetéssel szívesen szolgálok. — Telefon 785. szám.

test, érzelem és lélek harmonikus gondozásával; mert ez a cél: *keresztjén jellem! egyszerűval: férj.*

Megyeresy egy igazi temperamentumos előadó. A tárggyal teljesen tisztában. Szélsőségeket gondosan kerülő. Eszközeinek megválasztásában s alkalmazásában puritán kálvinista. Pompás bonbonniával fegyverzi le azokat, akik a belmissziói munkát még mindig nem tudják másként elképzelni, mint egy folyton nagyra néző. Uram, Uramot sóhajtozó, a profán világtól tarzusi komolysággal idegenkedő, úgynevezett „pietista“ képében. „Hát — kérdezi ezéktől, — így néz ki egy pietista, mint én?“ Amire hangos, édes kacaj a válasz, mert... No, mert *Megyeresy*ből ugyan nem néz ki egy szemernyi pietismus sem. Aki nem ismeri még őt látásból, megismerheti ebből: inkább alacsony, mint magas, tömzsinek mondható, jól táplált fiatal ember. Két jóságos szemében valami kedves, belső megelégedés meleg fénye vibrál, s ez a fény barátságosan lobogó lánggá lesz, mikor beszél, olyanforma lánggá, mint aminővel enyelgő, nyájas, kiránduló társaság pompás, inyesiklandoztató zsvány peccenyét süt (a hasonlat kissé talán triviális; de hát hogy szabaduljon az ember néha a conventionális szólalomoktól, kivált ha töről metszetten akar jellemezni); nos aztán ez a láng beboritgatja gömbölyű arcát, s sympathiát növelő mosoly fátyolaként terül szét rajta. S hozzá a tiszta hévvel intonált beszéd közben kezének, lábának folyton hullámozó, rithmikus actiója, egy-egy jelentősebb pointnél — de hány akad ilyen! — mellének, a mosolygó arcával ellentétes irányban emelkedése s mikor a táncmulatságról esik szó, mint egyik nem feltétlen pénzgyűjtő eszköztől, annak dokumentálására, hogy mindezt nem farizeusi allüre mondatja vele, szinte-szinte táncra perdülési izgékonyaság alsó végtagjaiban, mert hát a tánc nem visz pokolba; de az egyesületnek nem az a célja, hogy ügyes táncosokat, hanem hogy keresztjén ifjakat neveljen. Ez *Megyeresy* Béla ifjúsági egyesületi titkár. Bizony ő nem fanatikus rajongó a szó visszataszító értelmében, hanem fanatikus rajongó a szó legnemesebb, legtisztább hangzásával. Imádja az eszmét: a magyar ifjúságot boldoggá nevelni!

Előadásához hozzá szólott Kájel Endre, Szalay József, Okos Gyula (nagy táncos hírcében álló atyafi), Szabó Zsigmond. Egyik a presbitérium befolyását előbbre biztosítani kívánja, mint az előadó. Kájel szerint onnan kell kiindulnia a mozgalomnak. Másik

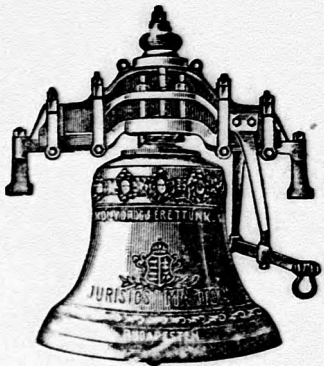
szerint segítő társakul diakonusokat kell nevelnünk. Harmadik nem engedné az elnökséget ki a lelkész kezéből át valamelyik ifjúnak, mert az büszkévé teszi. Védelmébe veszi a táncot; hiszen a skótok sem olyan prüdek, hogy szégyeljkék, a világkongressuson is bemutatták nemzeti táncukat; hát mi megbotránkozzunk ezen, mint az „Ébresztő“ cselekszi. Negyedik nem tartja veszedelmesnek, ha az elnökség valamelyik ifjú kezébe kerül. Képző erő rejlik ebben.

Megyeresy minden ellenvetésre talpra esetten riportiroz. S rám azt a benyomást tette, hogy helyes nyomokon jár. De illusztrálta is methodusát előadása folyamán oly példákkal s annyi oldalról, hogy lehetetlen itt nekem mindazt reprodukálnom.

Azt még nem említettem, hogy első nap este Patay Pál vezetése alatt szem- és fültanúi voltunk a budapesti ifjúsági egyesület egy bibliai órájának. Különböző foglalkozású, műveltségű ifjak mintegy 18—20-an jöttek össze. Énekeltek, imádkoztak, s aztán bibliát olvastak, mindenik egy-egy verset. Majd a bibliai lókussal kapcsolatban előadtak néhányan saját benső tapasztalataikat, gondolkodásukat s a bibliai esték révén átfőrmálódásukat. Hálát adtak Istennek, hogy az ifjúsági egyesülethez vezérelte őket, s megmentette a zülléstől, a főváros ezernyi bűnnel csábító veszedelmeitől. Ének és ima rekesztette be a bibliai órát, amely nekem némileg csak azért nem tetszett, mert több közvetlenséget vártam volna a vezető ifjú lelkész atyánkfiától. Tapasztaltabb lelkészt kívánna szerintem ez a vezetés. De a fővárosnak is az a baja, hogy csak ifjakat és csak átmenetileg kap erre a munkára. Hiszen azóta Patay is ott hagyta a fővárost, vidéki parókhus lett.

Utolsó pontja volt a kurzusnak a cserkészlet ismertetése és gyakorlati bemutatása. Papp Gyula jogszigorló erre a munkára rátermett ifjú ember. Úgyesen, érdeklésítően ismertette a cserkészlet keletkezését Angliában, ahonnan áterjedt a kontinensre s üdvösen neveli az ifjakat a haza, király és Isten iránti hűségre, odaadásra. Vallásos forrásból indult ki, tehát csak üdvös lehet.

A külsőségek csak eszközök, s kik csak ezekért lépnek be, csakhamar ki is válnak. Előismeretek birtokában veszik föl a tagokat, s eszerint ugyanam sok mindenhez kell érteniök. Szellem- és testnevelés, ügyességfejlesztés a hármas cél, s az, hogy minden ifjú egyénileg nevelődjön. Egy-egy tiszt 18 fiú élén

Elsőrendű haranggyár, szerel a kitűnő Pozdech-féle rendszer szerint, mely annak idején Ő felsége a király által 2 aranykeresztellett lett kitüntetve

Mesekönnyű indítás, nem rezgetti az állványt, még kevésbé a tornyot. Csupán előnye van, hátránya nincsen. — Mérsékelt árak, szolid és szép kiállítás. — Kedvező fizetési feltételek. Alapítva 1868-ban. Felülmul minden eddigi szerelést. Telefon 77—51.

Jurisics Márton harangöntő- és harangfelszerelő-gyár
Budapest, Rózsa-utca 51—53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovásoltvas-koronára, kikopott csapok kicserélését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás. Kívánatra saját költségén utazik a helyszínére.

áll, kik 6—6 tagból álló 3 órsre oszlanak. Ezek közt aztán igazi testvériség uralkodik; nincs szegény vagy gazdag, idegen vagy rokon. Egyek mindnyájan.

Törvény az igazi testvériség, szigorú önvizsgálat, testi-lelki tisztaság. A szabadban való táborozás összefűzi a fiúkat egészen.

Valláserkölcsi jelentősége a cserkésznek messze kiható. A vallásos meggyőződés tisztelése, az iránt való türelem első kötelesség. Azért az egyházak kebelében, iskoláiban létesülhet a cserkészmozgalma. Nem szükség, hogy lelkészek legyenek a vezetők, de szükség, hogy ők szemeljék ki a vezetőket s rájuk hatást gyakoroljanak.

Ezután jött a gyakorlati bemutatás. Nagy kalapcs, zöld nyakkendő, övvel, sípallal ellátott fiúk, kezükben hosszú túrista bottal tisztelegtek, sátozt csináltak, elfáradt társukat botjaikon vitték tova. Bemutatták jelvényöket, a tábori főzés módját s jelentést tettek egy kirándulásról. Szolgálatkészség, élénkség, fegyelem tünt ki minden mozdulatukból.

Az egész cserkészeti mozgalmat hajlandók volna holmi divatos áramlatnak minősíteni, ha nem tudnók, hogy kezdői s fejlesztői a nagy angol nemzet komoly törekvésű, praktikus emberei között szerepelnek s máris bámulatos eredményt mutatnak föl e téren is.

Bizony az evangéliom Istennek hatalma, minden hívőnek üdvösségére. Ami belőle forr ki, az mind magasztos, felséges, idvezítő. A cserkészlet is abból, annak üdítő, elevenítő erejéből vetett sarjat s táplálkozik. Kicsinyelnünk azért nem szabad, noha a mi viszonyaink között létesítésére alig gondolhatunk.

Véget ért a program. A fővárosi drága tartózkodás miatt természetesen megcsappant számú érdeklődőkkel; de akik mindvégig kitartottak, találtak kielégítésre szolgáló, kedves anyagot.

Kiss Ferenc rövid buzdító beszéde és ima rekesztette be a kurzust, amelyről szóló — kissé biz' hosszúra nyúlt — jelentésemet én is bevégzem már az elnök záró szavaival: „E kurzus előadói elmondták, mint indul meg s mint borul gyümölcsbe e nagy életfolyamat, bepillantást engedtek a munka módszerébe s beszórták a jövőt a hű munka eredményeinek sugárral... Te pedig, édes atyámfia, ki ezeket végig hallgattad, menj el és azonképpen cselekedjél”.

Részemről viszont megköszönöm a nagytiszteletű értekezlet szíves bizalmát, mellyel a kurzusra kép-

viselőül ajánlani kegyeskedett, megköszönöm szíves türelmét, mellyel igénytelen jelentésemet végig hallgatta, s óhajtom, hogy a belmissziói munka iránti érdeklődés ne haljon ki belőlünk soha, sőt hovatovább mindig buzgóbb művelői találtatassék közöttünk.

A Ref. Egyházak Világszövetsége — és a magyarországi egyet. ref. egyház.

Magyarországi egyet. ref. egyházunk, kivált mióta egyházalkotmányának egységes várát is felépítette és mióta állam és társadalom jobban felismerte s méltányolni is tudja a „magyar vallásnak“ nemzetősítő hivatottságát: e kedvezőbb viszonyok közepette ismét alkalmat vehet magának arra, hogy a külföldi nagy prot. nemzetekkel a hitbeli közösség érzéséből fakadó és ezen alapuló összeköttetést keresse és illetve, hogy velők az érintkezést állandósítsa, rokonszenvüket a küzdő helyzetben levő magyar reformált egyház részére megnyerje, lekösse és a művelt nyugatról jövő ker. ráhatást egyházi közéletünkben hasznosítsa.

E célok elérése lebegett bizonyára azon férfiak előtt is, kik a közel múltban egyetemes egyházunkat összeköttetésbe hozták a külföldi nagy prot. egyházak kormányzó hatóságaival, vagy vezető egyéniségeivel. Ezért lett rendezve a genfi út 1910-ben, a Kálvin születésének négyszázados emlékfürdője alkalmából, ugyanezért lett meghíva országunk szép fővárosába a Presbiteri Világszövetség európai osztyála is 1911-ben s ezen felébresztett érdeklődés következményének vehetjük azon világhírű, a ker. hitélet irányításában vezérszerepet vivő egyéniségeknek, mint Mott János, Clark és mások látogatását hazánkban.

Szóval bizonyos dolog, hogy izolált pozícióból kiemelkedtünk. Felfedeztek és kezdenek megismerni, sőt meg is szeretni bennünket. Mindezeket köszönhetjük azoknak a messze tekintő és a közegyház java érdekében szíves szeretettel fáradozó lelkipásztortársainknak és előkelő érdeklődő világiainknak, kik érzékkel bírnak arra, hogy az ilyen összeköttetéseket létesítsék hazánk és a művelt világ egyetemes egyházai között.

Odáig is eljutottunk már, hogy a magyarországi egyet. ref. egyház is belépett, — ha jól tudom, csak mintegy 5 év előtt, — a világ összes református egy-

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadsereg szállítására, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. oooo

ÁRJEGYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

házaikat magában foglaló Presbiteri Világszövetségbe, melynek négy évenként tartatni szokott nagygyűléseire egyes alkalmakkor a magyarországi ref. egyház is elküldte volt képviselőit. (Néh. Balogh Ferencet, György Endrét stb.)

Ezen Kálvinista Világszövetség legutóbb 1913 jún. havában tartotta volt a híres egyetemi város, Aberdeen nevű ősi prot. központban világméretű nagygyűlését, melyen magyarországi egyet. egyházunk képviselőiben hivatalosan is, privát érdeklődésből kifolyólag is, egyházi közéletünk számos kitünősége vett részt.

S bár emlékszem rá, annak idején, mikor a derék Mathews titkár által szerkesztett Quarterly Review-t nézegettem volt, figyelmemet megragadta volt az a sok rokonszenves cikk, melyet a derék magyarbarát Mathews közzétett volt az angol egyházi közlöny hasábjain mi rólunk: annál nagyobb csodálkozással kell most azt olvasnunk valami tévesen összeállított angol kimutatás alapján az összes amerikai református angol újságokban, hogy a magyarországi református egyház is belépett a Világszövetség tagjai közé a maga 541,530 egyháztagjával!

A máskülönben érdekes kimutatás és jelentés az aberdeeni nagygyűlés jegyzőkönyvéből a következő adatokat tartalmazza:

A Világszövetséghez az európai continensről (nem számítva ide Angliát) 23 református és presbiterianus egyet. egyház tartozik másfél millió egyháztaggal. (Hogy lehet ez, mikor a magyarországi egyet. ref. egyháznak egymagának 2 millió 600 ezer tagja van!) Tovább olvasva a jelentést, rájövünk arra, hogy valami megfoghatatlan tévedés folytán a magyarországi ref. egyházra vonatkozó lélekszám kimutatásból két millió elkallódott és csak az 520,710 egyháztag maradt meg. Ilyenformán kerül aztán egyetemes egyházunk csak a 2-ik helyre a continens ref. egyházak listájában, hol megelőz bennünket a Holland ref. (állam) egyház a maga 541,530 egyháztagjával. Azután jövünk mi, magyar ref. egyház, a mi, — hál Istennek még csak tévedés folytán devalválódott, — 520,710 hívünkkel.

Utánunk következik a kimutatásban a Holland ker. ref. egyház a maga 157,377 tagjával és 250,000 vasárnapi iskolai növendékével. Majd a német, görög, svájci református egyházak adatai vannak érdekesen csoportosítva és feltüntetve.

Megtudjuk a Világszövetség Aberdeen-i tizedik nagygyűlésének ezen jelentéséből azt is, hogy az angol reformátusság 11 felekezeti árnyalatában nem számlál többet, mint másfél millió lelket. Az angolországi kálvinista közegyházak között lélekszámban legerősebb a Skót egyház, melynek 714,915 tagja van. Aztán jön a szintén Skótországi United Free Church, a maga fél-millió hívével. Figyelembe veendő azonban az is, hogy sem az angolországi, sem az amerikai protestáns egyházaknál az egyházi statisztikusok nem számítják a meg nem konfirmált gyermekeket az egyház tagjai közé, s ezek a kimutatásban is csak a vasárnapi iskolások között szerepelnek. Átlagos számítás szerint a vasárnapi iskolások száma vetekedik (néhol, mint p. u. az Ír, vagy a Wales-i presb. egyházaknál felül is haladja) a rendes egyháztagok számával. Az írországi presb. egyháznak 105,118 felnőtt tagja és 109,916 vasárnapi iskolás növendéke, a Wales-i presb. egyháznak pedig 183,647 communicans és 213,857 meg nem konfirmált tagja van.

Érdekes tudomást vennünk a jelentésből arról is, hogy a Kálvin által az Evangelium alapjára visszavezetett ker. anyaszentegyháznak Ázsiában is már 223,838 felnőtt tagja s valószínűleg legalább is ugyanannyi iskolás tagja van. Reményekre feljogosító a református egyházak aegise alatt Afrikában folytatott térítői missziói munkálkodás is, amennyiben annak gyümölcseként már is 300 ezer lelket számlál az afrikai református egyház.

Dél-Amerika csak a legújabb időben nyílt meg a protestantizmus számára, ezért itt még csak 21,234 tagot számlál a református egyház.

Ausztráliában a presbiteri egyház a maga 104 ezer tagjával hozzátartozik a kálvinista egyházak Világszövetségéhez.

Az északamerikai continensről a Presbiterian egyházak 2,713,064 gyülekezeti taggal, a református egyházak (Reformed Church) 463,686 hívővel szerepelnek a kimutatásban.

Ha a Világszövetséghez tartozó összes presbiterian nevet hordozó denominációk mind egy egyetemes egyházat alkotnának (ami persze képtelenség a különböző országokban való szétszórtság miatt), 1325 egyházmegyénk, 35,119 gyülekezetünk, 29,929 lelkészünk, 317,576 egyháztanácsosunk, 4347 papnövendékünk, 30,774 vasárnapi iskolánk, 3 és fél millió vasárnapi iskolai tanulóink és 6 és fél millió egyháztagunk volna.

Amire cikkem keretében tulajdonképen rá akartam mutatni, az az, hogy egyetemes egyházi hatóságunk talán módját ejthetné valamiképen, hogy a Református Világszövetség érdemes titkárnál, Rev. Dr. Shaw edinburghi lelkésznel a magyarországi egyházra vonatkozó téves statisztikai kimutatás kiigazítását kérelmezhetné.

Legkisebb kétsége sem lehet senkinek sem afelől, hogy a kimutatásban levő adatok nem közegyházunk imponáló erejének kisebbitésére, nem szándékosságból lettek hibásan közzétéve s így pusztán kérelemre kiigazítottak. Mert ha már benne vagyunk a Világszövetségben, aminthogy benne is kell lennünk, mért legyünk inferioritásban a nálunk sokkal csekélyebb létszámot feltüntető testvér felekezetekkel szemben? Miért ne foglalhatnánk el a világsajtóban, melynek hasábjain ügyis keveset fordul meg közegyházunk neve, a bennünket méltán és jog szerint megillető sorszámat? Miért engednénk elsikkasztatni 2 millió jóra való magyar református lelket? S aztán még egyet. Ha már, Istennek legyen hála, a világ összes református közegyházak között mi vagyunk lélekszámban a legerősebb kontinentális közegyház, nem lehetne-e módját ejteni annak is, nem volna-e némileg morális kötelességünk is, egyszer már meghívni a Világszövetséget hazánkba nagy gyűlés tartásra? A következő négy évközi gyűlés 1918-ban Pittsburgban (Amerikában) lesz megtartva. Azután valamelyik európai prot. centrum lesz kiválasztva. Miért ne lehetne az Budapest 1922-ben? Közelgő zsinatunk e pont tárgyalását is felvehetné programjába s ha ügyesek vagyunk, 1922-ben sok ezer kiváló református egyén fog összegyűlni hazánk szép fővárosában és megismerkedni a nemes magyar nemzettel és a magyar református egyház életműködésével.

Harsányi Sándor,
homesteadi református lelkész.

Napról-napra.

(Folytatás.)

IV.

Július 22.

II. Béla a Sajó mellett megveri III. Boleszlót. Előzménye az aradi vérengző gyűlés, de nem a marosparti, hanem inkább az Ungvár közelében fekvő Aradon. 1132.

Nándorfehérvár. Hunyadi János életének legszébb napja, utolsó csatája a törökkel. A magyar hadvezéri tudomány, a magyar vitézség, a hazafiság s a vallás sugallta lelkesedés örök példája, mely tündöklött s tündökölni fog örökké az elesett 24,000 török hullája felett. 1456.

„Emlékét behintem
Rozmaring virággal,
Meggyászolom itthon
Háromszoros gyásszal
Ezerszeres gyásszal.“

Meghalt az utolsó nemzeti király. 1540. 1848—49-ben nem történt semmi.

Július 23.

III. Endre megkoronázása. 1290.

Sepsiszentgyörgy. Gál Sándor ezredes 700 emberével megveri Clam-Gallas 10 ezer emberét. Guyon tábornok felett Mossorin mellett győz Jellasich. Csodaeff Pöltenberget Harsányánál legyőzi. Nagyszében mellett Damaszkín ezredest ismét megveri állandó ellenfele: Grottenhjehn. Ennek a finn származású orosz tábornoknak talán nem is jól esett már ez a magyar-verés! Dehát kapott az orosz is. Bem elpáholta őket Hersánál, Onest mellett pedig Ustrugow urat ugratta meg. 1849.

Július 24.

Martinovics és társai elfogatása. 1794. „... Amott azok, kik békóban sietnek mártír-halálra, gúnytól környezetten: látnak csak egy ember-nyomot előre, azok között dereng fel az új gondolat. S azért meghalnak, mit utódaik az utca-léggel gondtalan szívnak.“ Madách Martinovicséről írta e sorokat.

Csodaeff tábornok Görömböly mellett megveri 18,000 emberrel és 86 ágyúval Pöltenberg ágyú nélküli 8000 emberét. 1849.

Július 25.

Máriát, Lajos király leányát, a lengyelek urokul ismerik el Zólyomban. 1382.

I. Ferdinánd király halála. 1564.

Dugonics András, korának egyik legnépszerűbb írója, a régen parlagon heverő elbeszélő prózának fellendítője, kinek a látköre szűk (szerzetes volt), de annál több a lelkesedése; nem művész, de magyar és ember... meghal 1818-ban.

Radeczky 40,000 java magyar bakával Custozánál megveri a piemonti sereget. 1848. Miért is,

hogy nem volt itthon akkor az a sok jó ömagyar fiú?! Vigasztaljuk magunkat Rákosi Viktorral: „két helyen győztünk“.

Sőt talán több helyen is!

Kosztolányi ezredes megveri Tatánál az osztrákokat. 1849.

Görgei hasonlóképen cselekszik Miskolcon Csodaeffel szemben. Istennek hála. 1849.

Erdődy százados Tótfalunál 1000 emberével megveri Axente 5000 em... majdnem azt irtam, hogy emberét. 1849.

Korponay ezredesnek Poroszlónál nincs szerencséje, mert Gorcsakoff 12,000 katonájával legyőzi Korponay 2500 honvédjét. Ágyúja is felényi volt. 1849.

Mannswörth, Isaszegh, Nagysalló egyik legnagyobb hőse: Antos János honvédezredes, született 1819-ben.

Július 26.

II. Rákóczy Ferencet Erdély fekedelemmé választja. 1704.

Fáy András halála. 1864.

Pöltenberg tábornok Ónod mellett leckét ad Csodaeffnek. 1849. A győzelem azonban nem a Pöltenbergé, hanem a Gózon Lajosé. Jókai gyönyörűen leírja a történetet „A zsolnai hős“ cím alatt. (Életemből — 10. oldal) s valóban eszményiesen szép befejezés: „Ez az én eszményképem egy magyar honvédről. Ez az én eszményképem egy magyar polgárról“. Nekem is.

Babért a múltnak. Babért a nagyoknak. Emlékezzünk Vetter Antalról, aki „mint ezredes, mint önálló parancsnok, majd mint tábornok, aztán, mint helyettes hadügyminiszter, majd pedig, mint hadvezér mindenha teljes odaadással szolgálta a nemzetet“. Nem magyar származású volt, de tiszta jellemű, pontos, lelkiismeretes, becsületes katonája ügyünknek. „Kordován pofája“ talán épen ezért nem tetszett Görgeinek. A bitót elkerülte, a számkivetést nem. Két évtizedig bolyongott idegen országokban, idegen népek közt, küzdve ezer bajjal és inséggel. Meghalt 1882-ben.

Július 28.

Zsigmondot cseh királlyá koronázzák. 1420.

Leiningen 6000 honvéddel Gesztelynél megveri Grabbe orosz tábornokot, akinek volt 10,000 embere és 32 ágyúja. 1849.

L. Annaeus Seneca Paulinushoz.

Az élet rövid voltáról.

Fordította: **Bareza József.**

(Folytatás.)

II.

Mit panaszkodunk a természetre? Jól viselte ő magát. Az élet hosszú, ha vele élni tudunk. Egyik embert (azonban) telhetetlen kapzsiság, egy

másikat fölösleges munkákban buzgólkodó serénység tart lekötve. Egyik bortól csepeg, a másik tétlenségben merevedik meg. A harmadikat a mindig mások szavazatától függő nagyravágyás gyötri. Ismét egy másikat a mohó vágy, mint kereskedőt az egész földön, az összes tengereken körül vezet a nyereség reményében. Némelyeket a katonáskodás utáni vágy kínoz, mialatt folyton vagy a másokat fenyegető veszedelmekre figyelnek, vagy a magukéi miatt aggódnak. Vannak olyanok, akik az előkelőket tisztelik, s bár ezért halált nem nyernek, önkéntes rab-szolgátságban senyvednek. Sokakat vagy a mások szerencséje utáni vágy, vagy az önmaguké tart fogva. A legtöbbeket, akik semmi biztos célt nem követnek, valami ingatag, állhatatlan és önmaguknak sem tetsző könnyelműség egyik tervről a másikra kerget. Némelyeknek semmi sem tetszik, amire életpályájukat irányíthatnák, hanem bágyadtan és ásítózva lesznek a halál rabjaivá, úgy hogy kétségtelenül igaz a legnagyobb költőnek az a jóslatszerű nyilatkozata:

„Amit mi élünk, egy arasznyi lét”.

Mert hiszen összes további létezésünk nem élet, hanem csak idő. Mindenfélől nyomasztó bűnök állnak körülünk s nem engedik, hogy fölemelkedjünk s szemünket az igaz megismerésére emeljük, hanem erőszakkal lesüttetik és a vágyhoz szegeznek. Sohasem lehet az ilyeneknek önmagukhoz visszatérniök. Ha olykor véletlenül valami nyugalom jut is osztályrészükül, ide-oda hánykolódnak, s vágyaik sohasem hagynak nekik nyugtot, valamint a mély tengeren a vihar elülte után is háborognak a hullámok. Azt hiszed, azokról beszélek, akiknek helyzete közfelfogás szerint nyomorúságos? Nézd azokat, akiknek szerencséjéhez minden egybeözlök: beléfulladnak a jóllétbe. Mily sok embernek teher gazdagsága? Mily sokakkal hányat vért az ékesszólás, ha tehetségüket fitogtatva naponként föllépnek a nyilvánosság előtt? Mily sokan sápadtak a folytonos érzéki gyönyöröktől? Mily sokaknak nem enged egy percnyi szabad időt sem a körülük hullámzó jobbágy-sereg? Járd be egyszer azokkal, a legalacsonyabbaktól a legmagasabb rangúakig: az egyik ügyvédet keres, a másik maga az. Az egyik veszedelemben van, a másik védi őt, a harmadik itélkezik fölötte. Senki sem fordul oltalomért önmagához. Egyik a másikért emésztődik. Kérdezősködj azokról, akiknek nevét könyv nélkül tanulják, meglásd, a következő ismerető jelekben különböznek egymástól: „Amaz egyiknek a tisztelője, emez a másikkal”. Önmagának egyik sem. Azután némelyek méltatlankodása kész örület. Panaszkodnak az előkelőbbek lenéző modorára, hogy mikor meg akarják őket látogatni, azoknak nincs szabad idejük. Panaszkodhatik akárki is más döllyfőről, ha neki magának saját maga számára soha sincs szabad ideje? Az a mit tudom én, ki, meglehet, döllyfős tekintettel, de olykor mégis visszapillantott vád, lehajtotta fülét szavaidra, odavett téged oldalára: te azonban magad magadat sohasem tartottad méltónak megtekinteni és meghallgatni. Nincs tehát okod rá, hogy ezeket a szolgálatokat bárkinek is fölszámítsd, mert mikor te ezeket teljesítetted, nem mással akartál, hanem magaddal nem tudtál lenni.

III.

Értsenek bár egyet ebben az egyben az összes nagy szellemek, akik valaha ragyogtak, sohasem fognak csodálkozni eléggé az emberi szellem e vak-sága fölött. Nem tűrik, hogy birtokaikat bárki is elfoglalja, s ha a legkisebb határvillongási pör támad is, kövek és fegyverek után futnak: életükbe beleavatkozni azonban másokat megengednek, sőt még önmaguk vezetik be azokat, akik annak majdan birtokosai lesznek. Senki sincs, aki pénzét szívesen szétosztaná, életét azonban akárki is szétosztja, még pedig sok ember között?! Takarékosak örökségük megőrzésében, de mihelyt valami idővesztés kerül föl, a legpazarabbak abban, amiben egyedül erény a fukarság. Vegyünk elő hát egyet az öregek csoportjából: „Látjuk, hogy elértél az emberi kor legvégére. Száz, vagy még több év nyomja válladat, Nosza, hívd föl számadásra korodat. Mondd meg, mennyit rabolt el abból az időből tőled a hitelező, mennyit a szerető, mennyit a király és mennyit a jobbágy, mennyit a feleségeddel való pörlekedés, mennyit a rabszolgák fenyítése, mennyit a városban való ügyes-bajos futkosás. Vedd ezekhez a magunk okozta betegségeket s azt az időt, amely fölhasználatlanul maradt: meg fogod látni, kevesebb éved van, mint amennyit számlálsz. Idézd vissza emlékezetedbe, hogy mikor biztos voltál elhatározásodban, ugyan hanyadik nap folyt úgy el, ahogy kitűzted, mikor magad ura voltál, mikor arcod rendben, kedélyed rendületlen volt, ugyan micsoda munkát vittél végbe oly hosszú élet alatt, mily sokan rabolták életedet anélkül, hogy észrevetted volna, mit vesztesz, mennyit elrabolt tőled hiábavaló szomorkodás, balga öröm, mohó szenvedély, nyájas társalgás, mily csekélység maradt meg neked a magadé: s be fogod látni, hogy idő előtt halsz meg”. *Hogy áll hát a dolog? Úgy élek, mintha örökké élnék.* Sohasem jut szetekbe törekeny voltotok. Nem figyeltek arra, hogy mennyi idő enyészett el. Úgy vesztegetitek, mintha teljében és bővében volnátok, mialatt talán épen az a nap, amelyet valamely embernek vagy dolognak ajándékoztok, rátok mindez utolsó. Mindentől úgy féltetek, mint halandók, s mindenre úgy sóvárogatok, mint halhatatlanok. A legtöbb embertől a következő nyilatkozatot hallhatni: „Ötvenedik évetől fogva nyugalomba szándékozom vonulni. Hatvanodik évem minden foglalkozás alól el fog bocsátani”. Hát ugyan ki lesz kezesed arra, hogy tovább élsz? Ki fogja azt engedni, hogy mindaz úgy menjen, ahogy te elhatározod? Nem szégyelled magad, hogy csak az élet maradékát takarítod meg a magad számára és lelki nemességre csak annyi időt szánsz, amennyit semmire se lehet fordítani? Mily késő akkor kezdeni az élethez, mikor vele föl kell hagyni?! Mily botor elfeledkezés halandó voltunkról, okos terveket az ötvenedik vagy hatvanodik évre halasztani és az életet csak onnan akarni kezdeni, ameddig csak kevesen vitték?!

(Folyt. köv.)

IRODALOM.

Könyvismertetés.

A gyomai református egyház története. Irta: Harsányi Pál református lelkész. Kiadja a templom 100 éves évfordulójának emlékére a református presbitérium. Ára 50 fillér. Török Ignác könyvnyomdájában, Mezőtúron.

Múlt 1913. évi december 4-én nagy ünnepet ült a gyomai református szent gyülekezet: szép templomának százados emlékünnepejét. Ennek emlékezetét örökítette meg a kezünk alatt levő, 53 lapra terjedő könyvecskében *Harsányi Pál*, e gyülekezetnek munkában lelkesen buzgó, derék, egyik ifjú lelkésze. Az első részben Gyoma nagyközség rövid története után az ottani református ekklezsia története, majd a mostani, e helyen immár hatodik templom építésének története, a hagyományok és alapítványok kimutatása, a tanügy, a lelkészek, kántorok, kurátorok, a mostani presbiterek neveinek ismertetése következik. A második pedig az ünnepség alkalmával elhangzott beszédek: *Dombó Béla* gyomai másik lelkész imádságát, *Futó Zoltán* esperes egyházi beszédét, *Tóth József* körösladányi református lelkész, egyházmegyei főjegyző keresztelési-, *Dombó Lajos* gyulai református lelkész, th. esperes, kir. tanácsos esketési-, *Harsányi Pál* konfirmációi beszédeket és imádságokat s végül a templomban, *Futó Zoltán* esperes elnöklete alatt tartott disz-presbiteri gyűlés jegyzőkönyvét s ebben *Harsányi Pál* ünnepi beszédét tartalmazza.

Jóleső érzéssel olvastuk át e füzetet: egy gyülekezetünk lelkes munkájának lélekből és hitből fakadó meleg elismerését látva abban lerajzolva. Dicséri a szerzőt az a nemesen tiszta, az a meleg hang, mellyel két, poraikban is áldott nagy elődéről, *Dávidházy Sámuelről* és *Garzó Gyuláról* emlékezik meg. Dicséri őt a gond, mellyel gyülekezete élettörténetét egybeállította s a füzetben megjelent imádságban és beszédekben is szerzőik a legjobbat igyekeztek nyújtani.

(y+s.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Felhívás.** Bizalommal kérjük lapunk előfizetőit és pártolóit, hogy az esedékes előfizetési díjakat a szokott meghatalmazás útján, vagy postautalványon beküldeni méltóztassanak. A hivatalos hirdetési díjak is régen esedékesek. A nehéz időkben még nagyobb szükség van a sajtó hű és igaz szolgálatára s e szolgálatot végezi a Debreceni Protestáns Lap. A meghatalmazások nt. Rózsa Sándor egyházkerületi pénztárhoz, a pénzküldemények Nyomtató-utca 9. sz. alá küldendők. Tisztelettel a Debreceni Protestáns Lap szerkesztősége és kiadóhivatala.

— **Dr. Baltazár Dezső hivatalában. Dr. Baltazár Dezső püspök megszakította nyaralását s holnap bejön Debrecenbe. A délelőttöt hivatalában fogja tölteni.**

— **A háború.** A királyi kiáltvány lendületes szavakkal indokolja meg a háború elkerülhetetlen voltát s teljes közvetlenséggel és bizalommal szól hozzánk magyarokhoz, akiknek hűségén, vitézségén, pénz- és véráldozatán ez a nagyvállalkozás leginkább megfordul s akiknek erejére a király bizalma legbiztosabban támaszkodhatik. Az első felhívó szóra rögtön megmozdult itt nálunk mindenki. Táborhelyekké váltak a nagyobb városok s egész népvándorlás indult meg Debrecen felé, mely ősidőktől fogva a legalkalmasabb hadfelszerelési központ. Már az első napon, vasárnap is meglátszott a nagy esemény hatása. Szerbia visszautasította a békét s távozásra kényszerítette a mi követünket. (Ez a báró Giesel különben is olyan ijedős ember lehet.) Erre következett a mozgósítási rendelet s majd maga a hadüzenet és a királyi szózat, melyet mindenütt áhitattal olvas a nép. Most pedig már benne vagyunk a háborús mozgalmak kellő közepében. Lent dörögnek az ágyúk, kattognak a gépfegyverek, itt pedig minden fenakadás nélkül folyik a szorgalmas készület. A hivatalfőnökök, a vezető emberek az első hírre, a belgrádi követ eltávozására önként állomásaikra tértek vissza. Megszakította szabadságát a püspök, visszajött a legelső közt a föld túlsó sarkáról Márk Endre kollégiumi ügyész, a debreceni vereskereszt agilis elnöke s azóta szervezi az ápolás nagy munkáját. Százan, meg százan, köztük úri nők is, jelentkeznek ápolókul. Kórházaknak vannak lefoglalva az iskolák, a középületek. (Hát a tüdőbetegek szanatóriuma?) A kollégiumot 340 betegnek fogják berendezni s az egyetemi átalakítások másnemű átalakításoknak adtak helyet. (32 szanitéz és egy főorvos már be is szállásolt.) Kórház lesz a felsőbb leányiskola is. Helyes. Nekünk magyar kálvinistáknak kell az áldozatokban előljárni s minket nem is kell erre biztatni. Sőt. Hiában van megírva, hogy hittanhallgató, segédlelkész, felnem szentelt pap sem békében, sem háborúban semmi szolgálatra nem kötelezhető: káplánjaink, fiatal papjaink önként bevonultak. S bevonultak az öreg csontok, a kiszolgált öreg katonák, a népfelkelők is, sőt még azok is, akik csak házi regementnél szolgáltak és soha fegyvert nem viseltek. Ezek itt aztán a városban torlódást okoztak s ezen a torlódáson nem tudott segíteni a városi adminisztráció bölcsesége, nem tudott, mert nem is volt neki bölcsesége. Derék polgárnagyunk nem sokat számít. Ő legfeljebb csak a jámbor diakonisszák otthon építési terveit tudja gátolni s egyébként meg III. Béla

királynál tart, első hallásból nem ért és gyorsan intézkedni sohasem tudott. Nem is várjuk tőle, de várjuk a többiektől s különösen a főkapitánytól, aki ellen panaszunk van. Sok a részeg ember a városban és sok az ácsorgó nő a kaszárnyák körül. Este 9 órakor bekellene záratni a korcsmákat s haza toloncoltatni a kóbor elemeket, azután meg jobban ügyelni a rendre, a tisztaságra. Korlátozni kellene a külön kiadások riasztó híreit és ellenőrizni az élelmiszer árúsítást. Nincs liszt, nincs cukor a városban. Rossz és drága a kenyér. Felesleges torlódást okoznak az ok nélkül betóduló magyarok. Intézkedni kell hát okosan, gyorsan. A püspöki hivatal e tekintetben is mintaszerűen járt el. Körlevelekben figyelmeztette, tájékoztatta a harcra vágyó fiatal káplánokat és személyzete készen áll minden percben, hogy eligazítson, tanácsoljon. A csak hivatalában zord és komor főjegyző (másként a legbarátságosabb ember, ugyan hogy lehetett ezt meg nem érteni!) hátralék nélkül s hiánytalan számolt át a hivatalát újra átvett püspöknek. Ugy számolhassanak lelkészeink is, kikre ezekben a nehéz időkben terhes kötelezettség néz. Nekik kell figyelmeztetni a népet, hogy pénzt a biztonságos bankokba helyezze. (Most volna még jó a kollégiumi bank! de úgy tudom, hogy ez is elfogad betéteket.) Azok a pénzügyintézetek is, amelyek eddig megállották a próbát ilyenek, de ilyenek főleg az Országos hitel-szövetkezetek. A lelkészeknek kell az előljárósággal gondoskodni a falvak nagyobb biztonságáról. Mert nem elég a rendes bakterológia. Polgár őrséget kell szervezni. Idegeneket számba venni, betegséget megelőzni, betegekről, szegényekről, élelmi szerről gondoskodni, az asszonyokat a városba nem engedni. A bevonult katonákkal, a falu gyermekeivel az összeköttetést fentartani. Leveleket írni, ha kell es utasítani, hogy azok hogy címeztessenek, hová küldessenek? (A lapokban megjelent tájékoztatást jó általánézni.) És a legfőbb a hitet, a bátorságot fentartani az embereken s a háború szükségszerű borzalmaait a keresztyéni, emberbaráti s honfiúi szeretet balzsamával enyhíteni, sebeit bekötözni. Segélybizottságok alakítása, a segélyezés ügyének vezetése is csak ő rájuk vár. Adjon Isten nekik erőt, hogy másoknak is erőt adhassanak.

— **Gróf Tisza István.** Ez a név már régen hangzik Hunniában, de sohasem hangzott többet, mint a napokban. Mióta Tisza az ellenzéket megrendszabályozta s még előbb, hogy a vasútas sztrájkot leverte, olyan népszerű lett, mint annak idejében Wallenstein vagy Bismark. Mindent, ami történik: neki tulajdonítunk. A közhit szerint a Szerbiát felszólító irást is ő szövegezte (ennek energikus hangja nagyon tetszett) s az események nagy fordulataiban is neki volna legjelentékenyebb szerepe. Ő adta volna ki a

jelszót is, hogy ez a háború *magyar háború*. Nélküle alig lehet még elképzelni is a mostani helyzetet, ő miatta Budapest most a birodalom igazi székhelye s ő a király első embere, az ország legfőbb támasza, a kálvinista főgondnok: gróf Tisza István.

— **Magyar istenítésztet Buziáson.** A Mindenható különös kegyelméből páratlan gyógyító erővel megáldott forrásokban bővölködő Buziás-fürdő temesmegyei község állami elemi iskolájának egyik tantermében számra kicsiny, de lélekben buzgó, szép Magyarországunk minden részéből egybesereglett s a csodatevő forrásoknál gyógyulást kereső mintegy 120 református férfi és nőtől álló, sőt rajtuk kívül más vallásúakból is érdeklődő közönség gyűlt egybe folyó 1914. évi július 19-én délelőtt, hogy bemutassa az Úrnak hite szerinti lélekbéli áldozatát. A „Szent Isten noha néked” kezdetű felálló ének után a 69. dicséret zendült fel a hívek ajkán a mesterien kezelt harmonium vezetése mellett. A három vers eléneklése után nt. Zöld Mihály végvári református lelkipásztor úr állt fel s buzgó imádsággal emelte fel a lelkeket a Mindenható trónjához, majd a XXIII. Zsoltár 1—3. versei alapján tartott magas szárnyalású, költői lendületű, szíveket megindító egyházi beszédet, a jó pásztor tiszteletére és követésére buzdítván a híveket. A beszédnek közvetlen, megragadó hatását legékebben bizonyították a szemekben felcsillanó könnycseppek. Kimenőre a XXIII. Zsoltár örökszép dala csendült fel, méltó befejezésül a felejthetetlen istenítésztetnek. — Mint hallottuk, nagytiszteletű Futó Zoltán szentesi református lelkipásztor úr, a békésbánáti nagy egyházmegye fáradszorgos esperese az év tavaszán megalakította a buziasfürdői református fiókegyházat, melynek az ág. ev. testvérek is tagjai lettek, s ezzel ismét felépítette a református anyaszentegyház szép missziót teljesíteni hivatott újabb erős várát, amiben nagy segítségére volt a helybeli hívek buzgó igyekezete.

— **Lelkész-beiktatás Mezőladányban.** Minden egyes mozzanatában kedvesen meleg, egész lefolyásában lélekemelő ünnepség keretében iktatta be hivatalába folyó hó 19-én *Ujlaky Lajos* benki lelkész a *mezőladányi* kis egyház új lelkészét: *Nagy László*, volt kisvarsányi segédlelkészt. A kis gyülekezet, amilyen egyező akarattal hívta meg, éppen olyan egyező szeretettel várta, éppen olyan egyhangú lelkesedéssel fogadta új lelkipásztorát. Az ünnepség 10 órakor kezdődött a templomban. Az 1. dicséret 7. verse s a 235. dicséret 1. versének eléneklése után a beiktató lelkész imádkozott s intézett a gyülekezethez s fiatal lelkész-társához meleg hangú beszédet, melyben ékesen szólt arról az összekötő kapocsról, melynek a gyülekezet s a lelkész közt kell lennie; élénk, megkapó vonásokkal rajzolta a lelkészi pálya örömeit, szépségeit, de rögeit, töviseit is. Majd pedig rámutatva azokra a feladatokra, melyek a kis mezőladányi egyház felépítésében új papra várnak, átadta a jelvényeket s felhívta, hogy beköszönő beszédét tartsa meg. Ebben a beköszönő beszédben, melyet

Róm. VIII. 6. alapján tartott s melyben lelkési hivatottságának, készültségének fényes tanújelét adta, programját ismertette az új pásztor: *nem a test, hanem a lélek bölcsességét kívánja híveinek hirdetni*. Közvetlenségével megindított minden szívet s lelke bizó reménykedését beleöntötte hallgatói lelkébe is az egyház jobb és szebb jövője iránt. Istenisztelet után a presbiterium gyűlést tartott, utána pedig az ünnepi ebéd volt, melyen szépszámú közönség vett részt. A délelőtti ünnepség ünnepi hangulata volt uralkodó itt is. Ujlaky Lajos volt felügyelő-lelkész s iktató-pap az új lelképásztorra, Nagy László új lelkész iktató-papjára s a megjelentekre mondott felköszöntőt s köszönte meg jelenlevő szüleinek jószágát is, akiknek Isten után a legtöbbet köszönhet. Azután volt principálisa, Gavallér János kisvarsányi lelkész köszöntötte fel a szülőket és a házigazdát s ifj. Árokháty Béla a hű principálist, ki volt káplánja örömeiben szíve teljes szeretetével osztozott. Egy felejthetetlen nap kedves emlékével az esti órákban oszlott szét a közönség s azzal az óhajtalással, hogy Isten gazdag áldása legyen a kis mezőladányi gyülekezeten!

ÁB.

— **Azt izente...** A háborús lelkes tüntetések-nél ismét egy nótát dalolnak a lelkes magyarok, azt, amelynek elsősorában ez a híradás van a bús magyarokhoz, hogy... „azt üzente“. A katonabanda a Rákóczi-indulót s a többi indulókat húzza, ha elhallgat, a tömeg a Kossuth-nótát éneklé az idő követelte változtatással így: „Ferenc József azt üzente“. Kedvvel halljuk ezt a nótát, mely sokkal régibb, mint a magyar szabadságharc s melyet Baksay bátyánk gyanítása szerint már az Árpádok korában is énekeltek: Ez a vezér, Béla király azt üzente, elfogyott a legénysége. Ha igaz a mi kedves bátyánk hozzávetése, ez a nóta olyan, mint a gyulafehérvári nagy templom. Összefoglalja az egész Magyarországot. Az Árpádok kezdték, minden jobbra való királyunk építettett rajta, Hunyadi a hős vezér is, az erdélyi fejedelmek is, restaurálása most is folyik. A nemzeti dal árja is így zúg végtelenül s hangjai múltat, jelent egy koszorúba fonják; szava ma is hív, a magyaroknak ma is üzen s az üzenetre feleletet is ad mindnyájunk szívéből s e felelet az, hogy ha kell, mindnyájan elfogunk menni.

— **Kamatemelés.** Az Osztrák—magyar bank kamatlába 1%-kal emelkedett. Ennélfogva a kollégiumi és egyházkerületi pénztárból 6%-ra jelzálogos biztosíték mellett folyósított kölcsönök után aug. hó 1-ső napjától kezdve további értesítésig 7%-os kamat fizetendő. A felekhez külön is ment erről értesítés, de azért célszerű lesz, ha a nt. lelkész urak erről a körülményről szívesek lesznek híveiket nyilvánosan értesíteni.

— **Káplánnak nem kell bevonulni.** A püspöki hivatal erre vonatkozó tájékoztatásához a következő bizonyítvány mintát csatolta: *Hivatalos bizonyítvány.* A debreceni református püspökség részéről alulírott

mint az Ő Felsege által szentesített Egyházi I. Törvény 184. §-a alapján a püspök törvényes helyettese, a Védőtörvényi Utasítás 104. §-ának 1. és 4. pontjai értelmében és szavai szerint hitelesen bizonyítom, hogy a hittudományi tanulmányokat eredményesen elvégezte, még a papjelöltek közzé tartozik és szabály szerint elkövet mindent, hogy lelkési állást nyerjen; ennélfogva törvényes jogcímmel bír a véderőről szóló törvény 29. §-a 1. pontjában biztosított ama kedvezményre, hogy mint egyik bevett vallásfelekezett papjelöltje, *békében és háborúban mindennemű lényeges szolgálat... alól mentes.* Kelt Debrecen, 19.... hó ... napján.

— **A tőkesegélyes egyházközségekhez.** A tőkesegélykölcsönt nyert egyházközségek augusztus hó 1-re kötelesek a tőke 1½%-os részletét törlesztésül befizetni. Az egyházkerületi s kollégiumi pénztári hivatal ezen az úton kéri, hogy a segélyezésben részesült egyházközségek külön sürgetés nélkül is küldjék be a törlesztést. Szorosan megkülönböztendő ettől az a tőkesegély, mely az utóbbi pár év alatt 1%-os tőketörlesztési feltétellel a Magyar Földhitelintézet közvetítésével került folyósítás alá. Ez már január hóban törlesztendő lett volna. A hátralékosok most már a késedelmi kamattal együtt sürgősen fizessék be a tartozást.

— **Kik azok, akik közülünk elmentek és szolgálatra jelentkeztek?** Az akadémiáról: dr. rugonfalvi Kiss István, dr. Darkó Jenő, dr. Haendel Vilmos, dr. Tóth Lajos. A tanítóképezdéről: dr. Ecsedi István és Kovacs István. A gimnáziumból: dr. Szobó Márton, dr. Besse nyei Lajos, dr. U. Szabó Gyula. Elvitték dr. Erdős József ügyvéd fiát is s a többieket is a tanár s lelkész-rokon hadkötelesek közül. Dicsőséggel térjenek vissza.

— **Helyreigazítás.** Nagytiszteletű Szerkesztő úr! Engedje meg, hogy becses lapja folyó hó 18-iki 29. számában Harsányi Sándor homesteadi és vid. református lelkész úrtól „Amerikai felszólalás az Árvaházi Prot. Naptárak érdekében“ cím alatt megjelent cikknek tévedéseit röviden helyreigazítsam. Tény az, hogy annak idején egy newyorki cégnek kizárólagosságot adtam kiadványaimnak Amer-áik ban való terjesztésére, az erre vonatkozó szerződést azonban már öt esztendővel ezelőtt, 1909 július 1-én felbontottam s Amerikából ma már bárki minden közvetítő nélkül tőlem szerezheti meg kiadványaimat. Ennekfolytán mindazok a következtetések, amelyeket cikkirő úr ezen kizárólagosságból a „Prot. Árvaházi Képes Naptár“ kelendőségére vonatkozólag levon, ma már idejüket múlta, s igen hálás leszek, ha úgy a „Prot. Árvaházi Képes Naptár“, valamint a Prot. Irodalmi Társaság kiadványainak, nemkülönben a saját kiadásomban megjelent munkáknak Amerikában való terjesztése körül az ottani református lelkész urak engem támogatni szívesek

lesznek. De téves cikkíró úrnak az az állítása is, hogy az illető cég *jelentékenyen drágábban* adta kiadványaimat, mintha azokat a vevő egyenesen tőlem hozatta volna, mert szerződésileg kikötöttem a new-yorki céggel, hogy ő a könyveket *legfeljebb 25%-al adhatja drágábban*, mint amennyi azok bolti ára idehaza, a Budapesttől—Newyorkig való szállítás fejében pedig a vevőknek *semmit sem számíthat fel*. Ennekfolytán new-yorki megbízottam egy Prot. Árvaházi Képes Naptárt 60 fillér helyett legfeljebb 75 fillérért árusíthatott, viszont a vevő megtakarította a postaköltséget. Téved továbbá cikkíró úr abban is, hogy az illető cég indolenciájával az Árvaházi Naptárt a forgalomból teljesen kiszorította, mert úgy a szerződés tartalma alatt, mint a kizárólagosság megszűnte óta az Árvaházi Naptár kelendőse Amerikában évről-évre körülbelől egyforma volt (a gazdasági viszonyok szerint 1000—1500 példány között váltakozott), s lényegesebb csökkenés csak azóta észlelhető, mióta az amerikai református naptár megjelenik. Ezen naptár kiadását cikkíró úr maga is helyteleníti, sajnos, azonban nemcsak Amerikában, hanem idehaza is úgy van, hogy évtizedes és jótékony célt szolgáló vállalkozások évről-évre kapnak oly versenytársakat, amelyekből senkinek semmi haszna sincsen. Fenti rövid megjegyzésem szíves közléséért előre is köszönetet mondva, maradok Budapest, 1914. évi július hó 22. kiváló tisztelettel *Hornyánszky Viktor*.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

— **Polgár Kálmán** műórás, ékszerész és egyházi szentedény-kereskedő lapunk minden számában megjelenő hirdetésére felhívjuk olvasóink figyelmét. — E cég régi fennállása és jó hírneve biztosítja a szolid és lelkiismeretes kiszolgálást.

Pályázat.

A miskolci református főgimnáziumnál megüresedett német nyelvi rendes tanári tanszékre, melyet a nm. vallás- és közoktatásügyi miniszterium kinevezéssel tölt be, pályázat hirdettetik. Az állás javadalma 2400 K törzsfizetés, az ezt kiegészítő állami pótlék, a kinevezett fizetési osztálynak megfelelő III-ik lakbérosztályú lakáspénz, a helybeli rendes tanári szolgálatnak megfelelő normális év-ötödös korpótlék. Korpótlék tekintetében más iskoláknál teljesített tanári szolgálat részben beszámítatik. Pályázhatnak református vallású, németlatinra, vagy német-magyarra képesített okleveles

tanárok, akik kellőképp felszerelt kérvényeiket a református Egyházi Tanácsnak címezve küldjék be augusztus 18-ikáig.

Miskolc, 1914 júl. 26.

Dr. Tüdős István,
egyh. tanácselnök.

Csorba György,
gimn. igazgató.

Pályázat.

A nagykőrösi református főgimnáziumnál nyugdíjazás folytán megüresedő rendes tanári állásra pályázat hirdettetik.

Pályázhatnak olyan protestáns, elsősorban református vallású tanárok és tanárjelöltek, kiknek a mennyiségtanból és a természettanból középiskolai képesítésük van. A rendes tanár javadalma évi 2400 korona törzsfizetés, amely ezen intézetnél eltöltött szolgálati idő sorrendjében 2800 és 3200 koronára emelkedik, továbbá az államtól a felekezeti középiskolák tanárai részére biztosított fizetésekiegészítés és öt ízben 200—200 korona ötödéves korpótlék. A lakáspénz 600 korona, mely az itt eltöltött szolgálati idő sorrendjében 700, majd 800 koronára emelkedik.

Más középiskolánál eltöltött szolgálati évek két korpótlékiig beszámítatnak.

Az egyháztanács fenntartja magának a jogot, hogy meg nem felelő pályázat esetén a tanszéket helyettes tanárral töltsse be, mely esetben a helyettes tanárnak évi 2000 korona fizetést biztosít.

A megválasztott rendes tanár az 1894. évi XXVII. t.-c. alapján létesített tanári nyugdíjintézetnek kötelezett tagja lesz.

A pályázók a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézett folyamodványukat, melyhez keresztleveleik, továbbá családi állapotukat, hadkötelezettségi viszonyukat, egészségi állapotukat, végzett tanulmányaikat, képesítésüket, eddigi szolgálatukat és nő pályázók részéről feleségük prot. vallását igazoló okmányok csatolandók, augusztus hó 22-ig a főgimn. igazgatósághoz nyujtsák be. Az állást 1914 szept. 1-én kell elfoglalni.

Nagykőrös, 1914 július hó 27.

Dr. Kovács Lajos,
főgimn. igazgató.

Pályázat

az alsószabolcs-hajdúvidéki református egyházmegye kötelékébe tartozó *hajdunánási* egyházközségben halálózás folytán megüresedett egyik rendes lelkipásztori állásra.

Javadalom (mely a nyugdíjigény alapjául szolgáló 1904. évi értékelés szerint 3588 koronára van felvéve) az újabb díjlevél értelmében:

1. Természetbeli tisztességes lakás.
2. Kétezernégyszáz (2400) korona készpénz az egyházi pénztárból.
3. Hetvenöt kat. hold szántóföld és 23.614 osztályozott hold legelő haszonélvezete.
4. Temetési stóla.

A megválasztott lelkész köteles a mintegy 800 koronára becsült beruházást az egyházmegyei vonatkozó szabályzat értelmében megváltani, a földekre nézve az 1915 szeptember végéig kötött haszonbéri szerződést elfogadni s állását 1914 november első napján elfoglalni.

Pályázati kérvények az egyházi II. t.-c. 16. §-ában említett okmányokkal felszerelten 1914. évi augusztus hó 22-ig Szabó Lajos espereshez Hajduhadházra küldendők.

Kelt Debrecenben, 1914 július 27.

Kiss Ferenc,
püspökhelyettes.

Pályázati hirdetés.

Az Egyetemes Konventi Tanügyi Bizottság Elnöksége pályázatot hirdet az 1914–15. iskolai évre 3 (három) egyenként 1000 (egyezer) frankos ösztöndíjra. Az ösztöndíjat elnyerhetik azok a magyar református tanulók, akik *legalább az érettségi vizsgálatot sikerrel letették s tanulmányaikat a genfi egyetemen* óhajtják folytatni, továbbá okmányokkal igazolják, hogy *még 500 frank költség fedezettel rendelkeznek és a francia nyelvben némi ismerettel és jártassággal bírnak.* A segély az ösztöndíjat elnyert tanulóknak, ha arra időközben érdemtelenekké nem lesznek, két, egymásután tanévre biztosítatik. Az ösztöndíjat nyert tanulók kötelesek Genfben legkésőbb

október hó 1-ig megjelenni s tanulmányaikban, magaviseletükben, valamint az egyháztársadalmi munkálkodás gyakorlásában a genfi egyetemi teológiai fakultás intézkedéseire alkalmazkodni s az ott szokásos évvégi vizsgálatokat letenni. A magyar tanulókat segélyező genfi bizottsághoz (le Comite genevois en faveur des etudiants hongrois) intézendő, a pályázó által francia nyelven fogalmazandó sajátkezűleg írott s az illető akadémiai, illetőleg gimnáziumi igazgató által ezeknek igazolásául láttamozott pályázati kérvény az illető igazgatóság útján az Egyetemes Tanügyi Bizottság Elnökéhez (Kolozsvár) küldendő be *1914 augusztus hó 20-ig.* A kérvényhez melléklendők 1. érettségi bizonyítvány; 2. akadémiai leckeönyv, vagy annak hiteles másolata; 3. rövid életrajz francia nyelven; 4. bizonyítvány francia nyelvbéli jártasságáról és 5. arról, hogy az 500 frank ösztöndíj pótlék mely forrásból áll a pályázó rendelkezésére.

Kolozsvár, 1914 július hó 25-én.

Dr. Kenessey Béla,
erdélyi ref. püspök,
az E. T. B. elnöke.

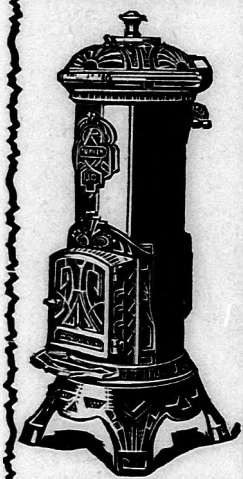
Pályázat

a makói református egyházban egy kültelki (tanyai) hitoktatólelkészi állásra.

Fizetés: 2000 (kettőezer) korona, melyben a lakbér is benne foglaltatik és 600 (hatszáz) korona fuvardíj havi előleges részletekben az egyház pénztárából.

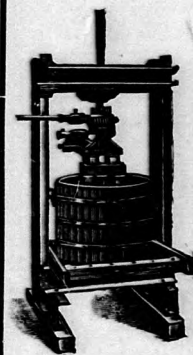
Kötelesség: Jelenleg 8 tanyai I–VI. osztályú állami iskolában a hittan- és ének tanítás heti 2–2 órán. Ha azonban a szükség úgy kívánná, akkor e 8 iskolán kívül még 2 (kettő) iskolában is köteles lesz a megválasztott tanítani e fizetésért. Minden vasárnap d. e. más és más iskolában istentisztelet tartása az előre megállapított beosztás szerint, a belmisszió munkájában és esetleg rendkívüli szükség idején a lelkészi munkákban is segédkezés.

Tanítói oklevéllel bírók és zenében jártasok előnyben részesülnek.

Tóth Gyula vaskereskedése Debrecen, városház sarkán

Egyedüli raktár Hajdu vármegye és környékére. Eredeti friedlandi „Premier” és „Meteor” **folytonégő kályhák**, óriási megtakarítás tüzelő anyagban. Szabadalmazott s javított golyós csapágyon forgó „Ursus” **borsajtók** kifordítható kosárral, a törköly egydarabban jön ki, a must vasrészekkel nem érintkezik.

A szükséges okmányokkal, mely okmányok közül a pályázó kifogástalan egészségi állapotát igazoló s legújabb keletű orvosi bizonyítvány sem hiányozhatik, felszerelt kérvények 1914 aug. 15-ig alulírotthoz küldendők.

Az állás, mely most ideiglenes és szervezés alatt áll, ez alkalommal is csak egy évre tölthetik be. Ez azonban nem zárja ki azt, hogy az illető, ha közmegelegedésre működik, továbbra is ne alkalmaztassék és esetleg ne véglegesíttessék.

Az állás 1914. év szeptember hó 1-én elfoglalandó.

Makó, 1914 július hó 23.

Bereczky László,
ref. lelkész, iskolaszéki elnök

Pályázati hirdetés

Fülpösdaróci református államsegélyes kántortanítói állomásra. Javadalom államilag kiegészítve 1200 K, lakás nagy kerttel. Kötelesség: VI. osztályú vegyes iskola vezetése a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint. Lelkész akadályoztatása esetén, kanonikus órákon istenisztelet végzése. Pályázhatnak okleveles református tanítók július 26-ig. Pályázatok református lelkészi hivatalhoz küldendők Fülpösdarócra, u. p. Géberjén (Szatmár megye).

Fülpösdaróc, 1914 július 15.

Fekete József,
ref. lelkész.

Pályázat.

A Tóti református egyház pályázatot hirdet a kántorsággal összekötött fitanítói állásra az 1914–15. iskolai évre, a tanítónak katonakötelezettség folytán eltávózása miatt.

Fizetés: 800 kor., lakás és veteményes kert.

Kötelességek: az I–VI. osztályú fiiskolát a tiszántúli református egyházkerület által kiadott tanterv szerint vezetni, a kanonikus órákon s lelkész akadályoztatása esetén az isteniszteletet végezni, vasárnapi s hétköznapi isteniszteleteken énekelni s szinte halotti alkalommal.

Egyedül református fitanítók pályázhatnak.

Kérvények folyó évi augusztus hó 2-ikáig a lelkészi hivatalhoz adandók be, az állást szeptember 1-én kell elfoglalni.

Kelt Tóti (Bihar m.), 1914 július 10-én.

Józsa Gábor,
ref. lelkész.

Pályázat helyettes tanári állásra.

A sárospataki református főgimnázium igazgatótanácsa az 1914–15. iskolai évre pályázatot hirdet egy helyettes tanári állásra. Pályázhatnak *mennyiség-tan-, természettan-szakú* református vallású tanárok, vagy tanárjelöltek. A pályázathoz mellékelni kell: 1. érettségi bizonyítványt, 2. keresztelő levelet, 3. ta-

nári oklevelet (vagy szakvizsgáról szóló értesítőt), 4. eddigi alkalmazásáról szóló bizonyítványokat, 5. a katonai kötelezettség levonására vonatkozó okmányokat. A megválasztott helyettes tanár fizetése 2000 K és állását ez évi aug. 31-én tartozik elfoglalni. A pályázati kérvények beadásának határideje: augusztus hó 23.

Sárospatak, 1914 július 24.

A főgimnázium igazgatósa.

Pályázat.

A nyüvedei református egyház pályázatot hirdet a kügypusztai külterületi államsegélyes iskola előkönyörgő-kántortanítói állására.

I. *Javadalom*: Államsegély az 1913. évi XVI. t.-c. szerint 1153 korona, havi előleges részletekben. Az egyháztól 190 korona, évnegyedenként előre fizetve. Temetési stóla. Tisztességes lakás kerttel és melléképületekkel.

II. *Kötelesség*: az I–VI. osztályú vegyes elemi iskolának a tiszántúli református egyházkerület tanterve szerint való tanítása és vasárnap délelőtt istenisztelet tartása.

Az állás 1914 szeptember 1-én foglalandó el. A kellően felszerelt pályázati kérvények 1914 augusztus 8-ig adandók be alulírott iskolaszéki elnöknel.

Nyüved, 1914 július 20.

Zagyva Gyula,
ref. lelkész, isk.-széki elnök.

Pontos és legjobb

Órák

5 évi jótállás mellett!

Egyházi szentedények,

úrvacsorai kelyhek, osztó-tányérok és orokancsók, keresztelő-kannák és medencék, ékszerek, evőkészletek valódi 13 próbás ezüsthől és I. rendű alpacc-ezüsthől, jubileumi dísztargyak részlet izetésre is!

Árjegyzék 2000 rajzzal ingyen és bérmentve!
Pontos kiszolgálás!
Jutányos árak!

Polgár Kálmán

műorás és ékszerész, a ref. egyházak szállítója

BUDAPEST, VI., Teréz-körút 5., I. emelet.

Egyszerű és különleges gyártmányú zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák szakszerűen lesznek javítva, jutányos árban Apródinál, Debrecen, Szent-Anna-utca 2. szám.

BORIS FERENC SZÁMOLÓGÉPE

Rendkívül használható **számológépet** szerkesztett **Boris Ferenc** törökszentmihályi tanító, mely míg egyfelől minden tudományos követelménynek megfelel s a tekintetben is nagy haladást képvisel az eddigi taneszközökhöz képest, másfelől teljesen leköti a tanulók érdeklődését s lehetővé teszi azt, hogy játszva tanuljon. A tanítónak a tanításnál könnyebbség, a tanulónak a tanuláshoz gyönyörűség. Szabadalmazva, az egyházker. által elfogadva s többszörösen ajánlva van. **Ára teljesen felszerelve 32 K.**

Megrendelhető a feltaláló tanító úrnál Törökszentmihályon, vagy lapunk szerkesztőségében és kiadóhivatalában Debrecen, Nyomató-utca 9-ik szám.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét Schuller vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

A LEGOLCSÓBB PERMETEZŐ ANYAG A

PROVINO

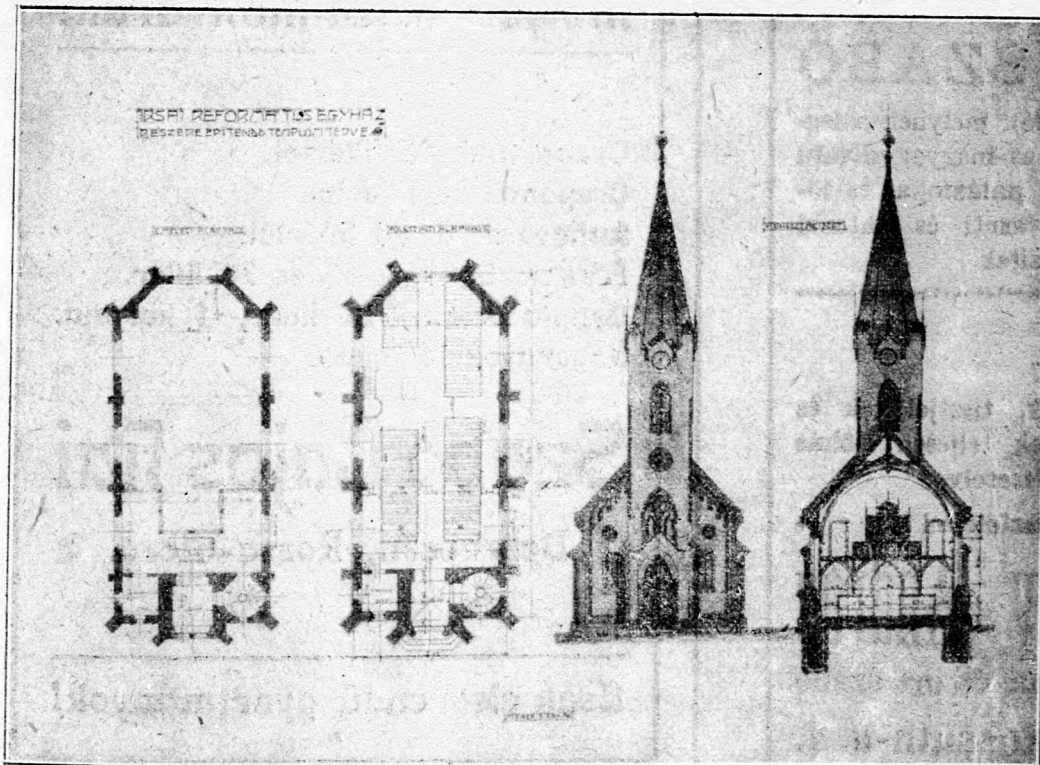
Hatása TARTÓS. — Tapadása KITŰNŐ.

Számos u. adalmi szőlőben évek óta bevezetve!
Ára: 50 kg.-os zsákokban kg.-onként 54 fillér.

Egyedüli beszerzési forrás:

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE”
BUDAPEST, V. ker., Alkotmány-utca 29. szám.

HOLLÓS és QUITTNER

építészek és építő-
mesterek

Budapest

VIII., Mária-u. 11. sz.

Telefon: József 34—10.

Elvállanak mindennemű, az építési szakba vágó munkálatokat, költségvetések készítését, építkezések keresztülvitelét, valamint régi épületek átalakítását stb. stb.

Nagy gyakorlattal bíró specialisták templomok és iskolák tervezésében és építésében.

Szegényegyház gyülekezeteknek iskolák és templomok tervei díjtalanul elkészítik. Adnak szakvéleményt és becsléseket végeznek. — Kívánatra személyesen is megjelennek, valamint szívesen szolgálnak szakkavagó felvilágosítással.

